

А.І. ІВАНОВА*

(Національний університет біоресурсів і природокористування України,
м. Київ, Україна)

Адаптація зарубіжного досвіду з формування ефективної системи державного фінансового контролю

Модернізація системи державного фінансового контролю є одним із зобов'язань, які Україна взяла на себе в процесі інтеграції до ЄС. Відтак необхідно створити дієву систему органів державного аудиту та привести у відповідність до вимог ЄС нормативно-правову базу регламентування їх діяльності. Метою статті є вивчення зарубіжного досвіду організації та функціонування системи державного фінансового контролю та аналіз можливостей його імплементації в Україні. Розкрито особливості побудови системи державного фінансового контролю в зарубіжних країнах. Визначено спільні ознаками, притаманні більшості вищих зарубіжних органів фінансового контролю. Окреслено проблеми імплементації директиви INTOSAI в Україні. Обґрунтовано першочергові напрями імплементації зарубіжного досвіду в системі здійснення державного фінансового контролю. Наголошено на необхідності посилення співпраці Рахункової палати з іншими державними інституціями та підвищення рівня публічності результатів її діяльності. Виявлено, що в цілому, не дивлячись на пробіли та недоліки, вітчизняна система державного фінансового контролю розвивається у напрямі, що відповідає міжнародній практиці.

Ключові слова: державний фінансовий контроль, Рахункова палата України, вищі органи фінансового контролю, директива INTOSAI, Лімська декларація.

А.И. ИВАНОВА

(Национальный университет биоресурсов и природопользования Украины,
г. Киев, Украина)

Адаптация зарубежного опыта по формированию эффективной системы государственного финансового контроля

Модернизация системы государственного финансового контроля является одним из обязательств, которые Украина взяла на себя в процессе интеграции в ЕС. Поэтому необходимо создать действенную систему органов государственного аудита и привести в соответствие с требованиями ЕС нормативно-правовую базу регламентации их деятельности. Целью статьи является изучение зарубежного опыта организации и функционирования системы государственного финансового контроля и анализ возможностей его имплементации в Украине. Раскрыты особенности построения системы государственного финансового контроля в зарубежных странах. Определены общие признаки, присущие большинству высших зарубежных органов финансового контроля. Обозначены проблемы имплементации директивы INTOSAI в Украине. Обоснованно первоочередные направления имплементации зарубежного опыта в системе осуществления государственного финансового контроля. Отмечена необходимость усиления сотрудничества Счетной палаты Украины с другими государственными институтами и повышение уровня публичности результатов ее деятельности. Выведено, что в целом, несмотря на пробелы и недостатки, отечественная система государственного финансового контроля развивается в направлении, что соответствует международной практике.

Ключевые слова: государственный финансовый контроль, Счетная палата Украины, высшие органы финансового контроля, директива INTOSAI, Лимская декларация.

* Іванова Анна Іванівна, аспірант кафедри фінансів Національного університету біоресурсів і природокористування України (м. Київ).

Adaptation of the Foreign Experience of Organization of the Efficient System of State Financial Control

Modernization of the system of state financial control is one of the commitments that Ukraine has assumed in the process of integration with the EU. Therefore, it is necessary to create an effective system of state audit bodies and bring the regulatory framework for regulating their activities into line with the requirements of the EU. The purpose of the article is to study the foreign experience of organization and functioning of the system of state financial control and to analyze the possibilities of its implementation in Ukraine. The features of construction of the system of state financial control in foreign countries are revealed. The common features, inherent in most of the highest foreign financial control bodies, are determined. The problems of implementation of the INTOSAI directive in Ukraine are outlined. The primary directions of implementation of foreign experience in the system of implementation of state financial control are substantiated. The necessity of strengthening the cooperation of the Accounting Chamber with other state institutions and increase of publicity of the results of its activity is emphasized. It was revealed that, in general, despite the gaps and shortcomings, the domestic system of state financial control is developing in a direction that is in line with international practice.

Keywords: state financial control, Accounting Chamber of Ukraine, supreme bodies of financial control, INTOSAI directive, Lima Declaration.

Постановка проблеми. Україна, на шляху інтеграції до Європейського співтовариства, перебуває на складному етапі реалізації багатьох реформ одночасно і в різних галузях. У зв'язку зі змінами у сферах здійснення державних закупівель, приватизації, податків та зборів, виникає необхідність в осучасненні порядку та методології здійснення належного ефективного фінансового контролю за надходженням коштів до Державного бюджету України та їх використанням, з урахуванням сучасних умов розвитку українського суспільства.

Проведення адміністративної реформи також спонукає до перегляду та вдосконалення системи державного фінансового контролю фінансово-бюджетної дисципліни як в цілому в державі, так і на місцевому рівні.

Державний фінансовий (далі –ДФК) контроль є недосконалим, що пов'язано із непростою адміністративною системою управління в цілому, суперечливими ієрархічними взаємозв'язками, спонтанними змінами у становленні органів управління, що призводить до зловживань та безвідповідальності керівників установ та персоналу. Законодавча база у сфері ДФК має фіскальний напрямок, тобто характеризується браком стимулів до покращення бюджетної дисципліни.

Модернізація системи державного фінансового контролю визначена у зобов'язаннях, які Україна взяла на себе в процесі інтеграції до ЄС. Відтак необхідно створити дієву систему органів державного аудиту, привести у відповідність до вимог ЄС нормативно-правову базу їх діяльності, гармонізувати акти національного законодавства, нормативні документи та практики їх застосування, імплементувати Міжнародні стандарти фінансової звітності, в тому числі зазначені в директивних документах Міжнародної (INTOSAI) та Європейської (EUROSAI) організацій вищих органів державного аудиту.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. На сьогодні вітчизняними науковцями приділяється достатньо уваги проблемам розвитку державного фінансового контролю. Теоретичні аспекти державного фінансового контролю, загальні проблеми удосконалення системи в цілому, та внутрішнього контролю зокрема, знайшли своє відображення у працях таких дослідників як О.О. Александрович, В.А. Бортняк, Н.М. Давиденко, Т.А. Есманов, Н.Г. Здирко, В.Ф. Піхоцький, Н.В. Шевченко. Вивченню зарубіжного досвіду здійснення державного фінансового контролю присвячені праці З. Варналій, К. Коваленко, І.В. Лещух, Є.В. Дейнеко, Г.А. Мішініна, М.В. Федоришин.

Зважаючи на те, що в Україні триває процес реформування системи державних фінансів, дослідження зарубіжного досвіду формування ефективної системи державного фінансового контролю залишається актуальним напрямом наукових пошуків.

Метою статті є вивчення зарубіжного досвіду організації та функціонування системи державного фінансового контролю та аналіз можливостей його імплементації в Україні.

Методика дослідження. Методологічною основою дослідження є загальнонаукові та спеціальні методи пізнання явищ і процесів в системі державного фінансового контролю. Під час виявлення проблем функціонування системи державного фінансового контролю застосовано метод експертних оцінок. Системний і структурно-функціональний підходи використані для аналізу можливостей імплементації зарубіжного досвіду організації системи державного фінансового контролю в Україні.

Виклад основних результатів дослідження. В зарубіжних країнах органи державного фінансового контролю відповідно до поставлених задач здійснюють контроль за виконанням бюджетів, витрачанням державних коштів і використанням

державного майна. Під контроль підпадають витрати на утримання органів державного управління та реалізацію державних програм розвитку. Верховні рахункові відомства не проводять аудиту політико-економічних актів, проте оцінюють обґрунтованість таких рішень, їхній вплив на державні фінанси, активи, борг та визначають наслідки [15].

Фінансовий контроль у державному секторі в зарубіжних країнах вибудовується за різними моделями. Однак в цілому для розвитку відповідної системи характерна тенденція децентралізації та виділення аудиту або його елементів у самостійний напрям контрольно-діяльності, у процесі реалізації якої визначається ефективність діяльності органів влади зі збору, належного розподілу доходів та витрат бюджетних засобів, виконання прийнятих рішень та положень відповідних законодавчих актів.

У низці країн (Австрія, Німеччина, США, Великобританія) система державного та муніципального контролю вибудована як єдина система, що базується на спільних принципах та стандартах. Стандартизація є фактором забезпечення системності та взаємодії органів державного фінансового контролю у світовій практиці; створює організаційно-методичну основу їх спеціалізації та кооперування, надає системі властивості самоорганізації; обумовлює синергетичний ефект у системі державного фінансового контролю; виконує професійно-інтегративну функцію, що поєднує співробітників органів державного фінансового контролю [1].

Так, Рахункова Палата Австрії спільно з федеральним міністром фінансів регламентує правила фінансової звітності на федеральному рівні. Закон про бюджетні процедури та процедури бухгалтерського обліку США (1950 р.) покладає на офіс головного аудитора США відповідальність за установлення стандартів бухгалтерського обліку для федерального уряду та проведення аудитів внутрішніх засобів контролю та фінансового управління [1].

Удосконалення системи внутрішнього фінансового контролю сприяє більш широкому використанню його результатів у роботі вищих органів фінансового контролю (далі – ВОФК). Вбачається, що цей досвід необхідно врахувати в Україні та наділити орган, якому будуть надані повноваження ВОФК, правом розробки методології якості внутрішніх перевірок в міністерствах та відомствах.

Основними формами та методами здійснення фінансового контролю сьогодні є перевірки та ревізії. При цьому особлива увага в процесі їх проведення приділяється доцільності та економічній ефективності видатків. На основі аналізу фінансово-господарської діяльності підконтрольних суб'єктів виробляються конструктивні пропозиції та рекомендації щодо скорочення нерациональних витрат.

Можна констатувати, що Рахункова палата України, як і численні ВОФК інших країн, не виконує попереджувально-профілактичних функцій, а виступає «реєстратором» порушень бюджетного законодавства (інформує правоохоронні органи щодо

допущених порушень) [16].

У тому випадку, коли орган зовнішнього контролю не виконує судових функцій (США, Швеція, Чехія, Італія, Болгарія та ін.), ефективність контролю знижується, що обумовлене наявністю у ланцюгу реалізації його рішень додаткової ланки – правоохоронного органу. Наділення контрольно-ревізійних органів, головним чином ВОФК квазісудовими функціями характерне для Албанії, Франції, Угорщини, Словенії, Румунії. Практика свідчить, що за відсутності у контрольних органів права прямого звернення до суду відшкодовується лише незначна частина виявлених збитків (10-20 % від загальної суми розкритих порушень). У зв'язку з цим, об'єктивно постає питання щодо наділення Рахункової палати України (та її представників) правом представляти інтереси держави у цивільному та арбітражному судочинстві [14].

Як уже наголошувалось, основні принципи формування та організації ВОФК зазвичай регулюються національними конституціями (Австрія, Франція, Республіка Корея, Чеська Республіка) і лише конкретизуються законодавчими актами (Німеччина). Способи формування цих органів варіюються залежно від країни. Порівняльний аналіз вищих органів фінансового контролю демонструє, що близько 37 % органів фінансового контролю мають одноосібну форму управління (наприклад, в Австрії), 41 % – колегіальну форму управління і приблизно 10 % – мають додатково функції судових органів [14].

Основними ознаками, притаманними більшості вищих зарубіжних органів фінансового контролю, є [1]:

- незалежність від виконавчої та законодавчої влади;
 - наголос на цільовому використанні, економічності, ефективності програм витрат фінансових засобів (з обов'язковим зазначенням критеріїв);
 - ефективність діяльності контрольно-ревізійних органів визначається шляхом порівняння засобів, витрачених на її реалізацію та отриманих у результаті доходів (грошові кошти повернуті до бюджету та/або не витрачені з порушенням бюджетного законодавства, можлива упущена вигода від підзвітності безпосередньо Парламенту та громадськості (через засоби масової інформації);
 - чітко визначені повноваження, закріплені в національних конституціях та законах;
 - налагоджена система найму кваліфікованого персоналу, його навчання та мотивації;
 - розроблена методологія та чіткі стандарти аудиту;
 - чіткість та недвозначність формулювань положень звітів та висновків.
- У країнах Європейського Союзу існує чотири основні типи ВОФК, а саме [1]:
- аудиторський суд (Італія, Франція, Іспанія, Люксембург, Бельгія, Португалія та Греція);
 - колегіальний орган, що не має судових функцій (Німеччина, Нідерланди);
 - контрольне управління у складі структури уряду, очолюване Генеральним контролером

Фінанси та оподаткування

(Швеція, Фінляндія).;

- незалежне контрольне управління, очолюване Генеральним контролером (Великобританія, Данія, Ірландія).

Подібність структур ВОФК різних країн не є випадковою. Деякі з судів побудовані за зразком французької системи, що відображає розповсюдження французької практики управління у країнах Європи у дев'ятнадцятому сторіччі. Подібність шведської та фінської систем також є наслідком спільної історії цих країн.

Угода про асоціацію між Україною та Європейським Союзом, ратифікована Законом України № 1678-VII від 16.09.2014 р., визначає напрями співробітництва в галузі державного фінансового контролю, а саме імплементацію стандартів і методик Міжнародної організації вищих органів фінансового контролю (INTOSAI) та подальший розвиток системи державного внутрішнього фінансового контролю.

Деякі директиви INTOSAI до теперішнього часу не знайшли відображення у чинному законодавстві України. Серед проблем, що чекають на вирішення, виокремимо такі:

- в Конституції України не закріплено статус Рахункової палати як вищого органу фінансового державного контролю;

- для органів державного фінансового контролю не передбачено у чинному законодавстві функцію здійснення попереднього контролю;

- не передбачено право законодавчої ініціативи для Рахункової палати;

- у профільному законодавстві не визначені засади координації діяльності органу державного фінансового контролю (Державної фінансової інспекції) з Рахунковою палатою;

- не визначено право Рахункової палати на здійснення перевірки інших закордонних державних організацій, крім дипломатичних установ України;

- не передбачено проведення аудиту законності (відповідності), як того вимагає Лімська декларація (ISSAI 1) для державного сектора;

- не визначено для Рахункової палати утворення власної незалежної системи контролю виконання рекомендацій, вироблених за результатами перевірок;

- остаточно не завершено вдосконалення уніфікованої термінології фінансового державного контролю у відповідності до стандартів INTOSAI.

Тому на сьогодні існує необхідність створення для нашої держави такої інституційної спроможності Рахункової палати України, яка б дозволяла застосувати ризик орієнтований підхід до аудиту міністерств та державних агентств, державних програм з урахуванням уразливості їх до корупції, марнотратства, шахрайства, зловживань і безгосподарності, перспектив, їх реформування. Зокрема, актуальною є побудова Рахунковою палатою системи відстеження прогресу реформ та їх об'єктивної оцінки, а також використання практичних знань та аудиторської методології для виявлення сфер дублювання бюджетного

фінансування за чинними державними програмами, постійний пошук можливостей для економії коштів та/або збільшення доходів у бюджетній сфері. Гарантії постійного контролю якості аудиту має забезпечувати відповідний Стандарт системи управління якістю аудиту, що також є вимогою стандартів INTOSAI.

Майже два роки як був прийнятий Закон України «Про Рахункову палату», проте і досі відсутня нова редакція Регламенту роботи палати, що створює непоодинокі проблеми та ризики у реалізації повноважень контрольних груп в частині організації та проведенні відповідних заходів на об'єктах перевірки! Необхідність повного введення та застосування міжнародних стандартів обліку та аудиту слід розглядати важливим напрямком в роботі Рахункової палати з метою забезпечення прозорості, публічності та результативності її діяльності на усіх етапах здійснення державного фінансового контролю.

Непоодинокі звинувачення у непрофесійній діяльності та невиконанні своїх функцій, у наявності ознак корупційних дій вимагають реальних системних змін. Час потребує нових підходів у покращенні ситуації, дієвих рішень, реформ не заради реформ, а з поглядом у майбутнє. Запровадження сучасних правових засад в роботі, нової культури, якості та підвищення ролі аудитора має стати важливою складовою в діяльності Рахункової палати.

На сьогодні відбувається відтік професійних кадрів в інші органи влади через невизначеність у розвитку Палати. І це досить важлива проблема, яку теж необхідно вирішувати для повноцінної реалізації своїх завдань. Тому, кадрова політики і професійна здатність виконувати покладені завдання в сучасних умовах вимагає запровадження системних рішень у побудові нової структури Рахункової палати – структури розвитку з врахуванням вимог нової редакції закону, нових завдань, викликів часу та міжнародного досвіду.

Засади визначені законом також вимагають повному підійти до формування плану контрольно-аналітичних заходів, завдань та цілей Рахункової палати в розвитку державного фінансового контролю. План роботи доцільно формувати на середньострокову перспективу (три роки) з розбивкою по роках, затверджувати і розмішувати на веб-сайті інституції, а також кожного року уточнювати на наступні три роки. Особливої уваги потребує запровадження цілісного підходу при формуванні плану, його системності у проведенні фінансових аудитів та аудитів ефективності в частині виконання повноважень органів влади при наповненні державного бюджету та використанні відповідних коштів.

Час вимагає не кількості проведених контрольних заходів, а їх якості, результативності та продуктивності в реалізації рішень Рахункової палати з метою упередження встановлених порушень в наступних бюджетних періодах. Вони мають передбачати не лише оцінку діяльності в минулому, а також розроблення заходів та прийняття рішень по зміні ситуації в роботі органів та недопущення порушень в майбутньому.

Досить гостро стоїть питання реалізації матеріалів Рахункової палати та реагування на прийняті рішення за підсумками проведених контрольних заходів. Практика реалізації відповідних матеріалів потребує змістовного оновлення. Цей напрямок діяльності має передбачати налагодження ефективної взаємодії Рахункової палати з усіма органами державної влади. Матеріали, висновки і пропозиції Рахункової палати слід розглядати як важливий інструмент в оновленні державної політики в сфері фінансів, бюджету, державного боргу, податків та підґрунтям для розробки заходів на їх виконання. Але для цього матеріали та пропозиції Рахункової палати мають відповідати вимогам часу, бути актуальними та професійно підготовленими.

Важливою складовою діяльності Рахункової палати є її публічність. Сьогодні існує великий попит на продукт діяльності Рахункової палати, який необхідно доносити до платників податків. Але цього у достатній мірі не має. Публічність, розширення та комунікація із суспільством перебуває в стані невизначеності та ознак застою. Рахункова палата має стати дійсно відкритим органом для спілкування та доведення матеріалів контролю і його результатів до споживача і, перш за все, до органів державної влади для повноцінної реалізації результатів своєї діяльності. Цього вимагає час і суспільство.

Висновки. В діяльності Рахункової палати бракує повноцінної, системної взаємодії з органами державної влади. Сьогодні потребує запровадження постійного діалогу, комунікації з Верховною Радою. По-новому доцільно будувати відносини з Урядом, міністерствами та відомствами. І зробити це можливо через призму довіри до матеріалів Рахункової палати та їх попиту на реалізацію в законодавчому просторі та у бюджетному процесі зокрема. Зрозуміло, що це вимагає часу, підготовлених кадрів і професійних рішень.

Відтак першочерговими завданнями з імплементації зарубіжного досвіду в системі здійснення державного фінансового контролю є:

- створення ґрунтовної методологічної бази здійснення фінансового аудиту та аудиту ефективності з імплементацією стандартів Міжнародної організації вищих органів фінансового контролю (INTOSAL);

- суттєва активізація контролю у найбільш проблемних щодо дотримання фінансової дисципліни сферах: публічних закупівель та діяльності суб'єктів господарювання державного сектору економіки – великих платників податків, а також сприяння нормативному обмеженню врахування цими суб'єктами невиробничих і непродуктивних витрат при визначенні фінансового результату;

- забезпечення системного зовнішнього аудиту реалізації великих державних інвестиційних проєктів з оцінюванням їх ефективності, результативності та впливу (вигод і наслідків реалізації);

- поліпшення практичних засад співпраці та координації між Рахунковою палатою та Верховною Радою України;

- удосконалення механізму моніторингу виконання рекомендацій Рахункової палати з метою підвищення рівня їх реалізації в системі органів

виконавчої влади, а також інформування правоохоронних органів про виявлені факти, що містять ознаки кримінальних правопорушень;

- налагодження постійного інформування громадськості (у доступному форматі із залученням всіх сучасних інформаційно-комунікаційних систем поширення інформації) про результати державного зовнішнього фінансового контролю (аудиту) у конкретних соціально-економічних сферах;

- зміцнення позицій та авторитету Рахункової палати у Європейській організації вищих органів фінансового контролю (INTOSAL), її керівному комітеті.

У цілому необхідно визнати, що, не дивлячись на пробіли та недоліки, вітчизняна система державного фінансового контролю розвивається у напрямі, що відповідає міжнародній практиці. Адаптація кращого світового досвіду щодо функціонування системи державного фінансового контролю дозволить суттєво підвищити результативність контрольної діяльності, створити більш потужний інструмент забезпечення держави та суспільства якісною, об'єктивною інформацією, необхідною для підвищення ефективності державного управління.

4 Список використаних джерел

1. *Александрович, О. О.* Модернізація системи державного фінансового контролю України в контексті імплементації світового досвіду [Текст] / О. О. Александрович // Актуальні проблеми державного управління. – 2015. – № 2. – С. 192-202.

2. *Александрович, О. О.* Сучасна нормативна модель державного фінансового контролю в контексті світового досвіду [Текст] / О. О. Александрович // International scientific journal. – 2015. – № 9. – С. 9-14.

3. *Бортняк, В. А.* Державний фінансовий контроль: система, принципи та особливості структурної ієрархії [Текст] / В. А. Бортняк // Форум права. – 2014. – № 3. – С. 29-34.

4. *Варналій, З.* Імплементація досвіду країн пострадянського простору у систему зовнішнього державного фінансового контролю України [Текст] / З. Варналій, К. Коваленко // Вісник Київського національного університету імені Тараса Шевченка. Економіка. – 2015. – № 167. – С. 6-11.

5. *Давиденко, Н. М.* Корпоративний контроль в умовах фінансової нестабільності [Текст] / Н. Давиденко // Економічний форум. – 2015. – № 3. – С. 368-372.

6. *Давиденко, Н. М.* Фінансовий механізм діяльності аграрних суб'єктів господарювання [Текст]: монографія / за редакцією проф. Н. М. Давиденко. – К.: ЦП «Компрінт», 2016. – 318 с.

7. *Дейнеко, Є. В.* Державний фінансовий контроль зарубіжний досвід і його адаптація до національного середовища [Текст] / Є. В. // Дейнеко Вісник університету банківської справи Національного банку України. – 2011. – № 1(10). – С. 289-292.

8. *Есманов, О. М.* Реформування системи державного фінансового контролю в Україні [Текст] / О. М. Есманов // Бізнес інформ. – 2012. – № 12. – С. 32-34.

9. *Жадан, Т. А.* Економічна сутність та зміст поняття «державний фінансовий контроль» [Текст] / Т. А. Жадан // Причорноморські економічні студії: Бухгалтерський облік, аналіз та аудит. – 2017. – Вип. 16. – С. 161-168.

10. Зди́рко, Н. Г. Стан та тенденції розвитку державного фінансового контролю в Україні [Текст] / Н. Г. Зди́рко // Облік і фінанси. – 2017. – № 1(75). – С. 153-160.

11. Лещух, І. В. Податковий контроль великих платників податків: іноземний досвід та вітчизняна практика [Текст] / І. В. Лещух // Облік і фінанси. – 2014. – № 1(63). – С. 82-88.

12. Лі́мська декларація керівних принципів аудиту державних фінансів // Керівні принципи аудиту державних фінансів. – К.: Вид. підг. за сприяння програми ПРООН з врядування, 2003. – С. 23-27.

13. Мішені́на, Г. А. Реформування механізмів державного фінансового контролю в Україні на основі досвіду зарубіжних країн [Текст] / Г. А. Мішені́на, М. В. Федори́шин // Матеріали Міжн. науково-практичної конф. ім. проф. Балацького О. Ф. «Економічні проблеми сталого розвитку». – Суми, 2016. – С. 220-222.

14. Піхоцький, В. Ф. Зарубіжний досвід організації державного фінансового контролю та можливість використання його в Україні [Текст] / В. Ф. Піхоцький // Економіст. – 2016. – № 1. – С. 31-34.

15. Піхоцький, В. Ф. Система державного фінансового контролю в Україні: концептуальні засади теорії та практики [Текст]: автореф. дис. ... д-ра екон. наук: 08.00.08 / Піхоцький Володимир Федорович; Львів. нац. ун-т ім. Івана Франка. – Львів, 2015. – 40 с.

16. Піхоцький, В. Ф. Формування єдиної системи державного фінансового контролю – шлях до уніфікації та узгодженості контролю державних фінансів [Текст] / В. Ф. Піхоцький // Бізнес інформ. – 2014. – № 12. – С. 388-394.

17. Шевченко, Н. В. Критерії та показники оцінки ефективності державного фінансового контролю [Текст] / Н. В. Шевченко // Облік і фінанси АПК. – 2011. – № 2. – С. 82-85.

4 References

1. Aleksandrovych, O. O. (2015). Modernizatsiia systemy derzhavnogo finansovoho kontroliu Ukrainy v konteksti implementatsii svitovoho dosvidu [Modernization of the system of state financial control of Ukraine in the context of implementation of world experience]. *Aktualni problemy derzhavnogo upravlinnia*, (2), 192-202.

2. Aleksandrovych, O. O. (2015). Suchasna normatyvna model derzhavnogo finansovoho kontroliu v konteksti svitovoho dosvidu [Modern normative model of state financial control in the context of world experience]. *International scientific journal*, (9), 9-14.

3. Bortniak, V. A. (2014). Derzhavnyi finansovy kontrol: systema, pryntsyipy ta osoblyvosti strukturnoi ierarakhii [State financial control: the system, principles and features of the structural hierarchy]. *Forum prava*, (3), 29-34.

4. Varnalii, Z. & Kovalenko, K. (2015). Implementatsiia dosvidu krain postradianskoho prostoru u systemu zovnishnogo derzhavnogo finansovoho kontroliu Ukrainy [The implementation of the experience of the countries of the post-Soviet space in the system of external state financial control of Ukraine]. *Visnyk Kyivskoho natsionalnoho universytetu imeni Tarasa Shevchenka. Ekonomika*, (167), 6-11.

5. Davydenko, N. M. (2015). Korporatyvnyi kontrol v umovakh finansovoi nestabilnosti [Corporate control in

conditions of financial instability]. *Ekonomichnyi forum*, (3), 368-372.

6. Davydenko, N. M. (ed.). (2016). *Finansovy mekhanizm diialnosti ahrarnykh subiektiv hospodariuvannia [The financial mechanism of the activities of agrarian business entities]*. Kyiv: TsP «Komprint».

7. Deineko, Ye. V. (2011). Derzhavnyi finansovy kontrol zarubizhnyi dosvid i yoho adaptatsiia do natsionalnoho seredovyscha [State financial control of foreign experience and its adaptation to the national environment]. *Visnyk universytetu bankivskoi spravy Natsionalnoho banku Ukrainy*, (1(10)), 289-292.

8. Esmanov, O. M. (2012). Reformuvannia systemy derzhavnogo finansovoho kontroliu v Ukraini [Reforming the system of state financial control in Ukraine]. *Biznes inform*, (12), 32-34.

9. Zhadan, T. A. (2017). Ekonomichna sutnist ta zmist poniattia «derzhavnyi finansovy kontrol [The economic essence and content of the concept of «state financial control»]. *Prychornomorski ekonomichni studii: Bukhhalterskyi oblik, analiz ta audyt*, (16), 161-168.

10. Zdyrko, N. H. (2017). Stan ta tendentsii rozvytku derzhavnogo finansovoho kontroliu v Ukraini [Condition and development tendencies of state financial control in Ukraine]. *Oblik i finansy*, (1(75)), 153-160.

11. Leshchukh, I. V. (2014). Podatkovyi kontrol velykykh platnykiv podatkiv: inozemnyi dosvid ta vitchyzniana praktyka [Major taxpayers tax control: foreign experience and home practice]. *Oblik i finansy*, (1(63)), 82-88.

12. Limska deklaratsiia kerivnykh pryntsyipiv audytu derzhavnykh finansiv [The Lima Declaration of the guiding principles on auditing public finance]. (2003). In *Kerivni pryntsyipy audytu derzhavnykh finansiv* (pp. 23-27). Kyiv: Vyd. pidh. za spriannia prohramy PROON z vriaduvannia.

13. Mishenina, H. A. & Fedoryshyn, M. V. (2016). Reformuvannia mekhanizmiv derzhavnogo finansovoho kontroliu v Ukraini na osnovi dosvidu zarubizhnykh krain [Reforming the mechanisms of state financial control in Ukraine based on the experience of foreign countries]. In *Materily Mizhn. naukovopraktychnoi konf. im. prof. Balatskoho O. F. «Ekonomichni problemy staloho rozvytku»* (pp. 220-222). Sumy.

14. Pikhotskyi, V. F. (2016). Zarubizhnyi dosvid orhanizatsii derzhavnogo finansovoho kontroliu ta mozhlyvist vykorystannia yoho v Ukraini [Foreign experience in the organization of state financial control and the possibility of using it in Ukraine]. *Ekonomist*, (1), 31-34.

15. Pikhotskyi, V. F. (2015). *Systema derzhavnogo finansovoho kontroliu v Ukraini: kontseptualni zasady teorii ta praktyky [The system of state financial control in Ukraine: the conceptual basis of theory and practice]* (Dissertation abstract). Lviv: Lviv. nats. un-t im. Ivana Franka.

16. Pikhotskyi, V. F. (2014). Formuvannia yedynoi systemy derzhavnogo finansovoho kontroliu – shliakh do unifikatsii ta uzgodzhenosti kontroliu derzhavnykh finansiv [Formation of a unified system of state financial control - a way to unify and harmonize the control of public finances]. *Biznes inform*, (12), 388-394.

17. Shevchenko, N. V. (2011). Kryterii ta pokaznyky otsinky efektyvnosti derzhavnogo finansovoho kontroliu [Criteria and indicators for evaluating the effectiveness of state financial control]. *Oblik i finansy APK*, (2), 82-85.